

Definisjoner og avklaringer

Definisjoner:

Definisjoner hentet fra merkehåndboka legges til grunn når vi beskriver de forskjellige ferdselsårene i prosjektet.

Friluftsliv defineres som opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

Trasé defineres i denne sammenheng som en korridor i terrenget for både foreslåtte, planlagte og eksisterende ferdselsårer og turruter. En trasé har en definert start og sluttspunkt.

Ferdselsårer er traséer for ferdsel som er synlige i terrenget i den sesongen som er aktuell for bruk, og leder for ferdsel på vann og over breer.

Ulike ferdselsårer:

Sti er et tydelig, smalt og sammenhengende tråkk i terrenget som har oppstått gjennom bruk eller aktiv tilrettelegging.

Turveg er en opparbeida og sammenhengende ferdselsåre med jevnt og fast toppdekke i minst 1,2 m bredde.

Led er ferdselsårer på vann og over breer.

Løyper er ferdselsårer på snødekt mark som jevnlig trækkes eller prepareres, eller som merkes eller kvistes som traséer for vinterferdsel.

Turruter er skilte, merka og kartfesta traseer for ferdsel i den sesongen som er aktuell for bruk.

Turforslag er en anbefalt tur.

Innmark er, etter Friluftsløven § 1a, gårdsplass, hustomt, dyrket mark, engslått og kulturbeite, samt liknende område hvor allmennhetens ferdsel vil være til utilbørlig fortrengsel for eier eller bruker. Hustomt omfatter ikke nødvendigvis hele tomte/eiendommen, men begrenses til den mer private sonen rundt bolighuset/hytta. Det som ikke er innmark, er **utmark**.

Gradering er en kategorisering av turruter etter hvor krevende rutene er. Det graderes i 4 kategorier etter hvor krevende turruta er; grønn, blå, rød og svart, der grønn er den enkleste.

Godt tilgjengelig er en kategori som innebærer at en ferdselsåre er bedre tilgjengelig for mennesker med funksjonsnedsettelse enn det kravet til grønn gradering tilsier, men likevel ikke slik at kravene til universell utforming fullt ut er ivaretatt. Tilgjengeligheten skal være beskrevet i Kartverkets turrutebase og i annet

informasjonsmateriell slik at brukeren kan vurdere egne muligheter til å bruke ferdselsåren.

Universell utforming er å utforme produkter og omgivelser på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. Vi bruker begrepet universell utforming om turveger og andre tilretteleggingstiltak som tilfredsstillende kravene i Norsk Standard for universell utforming av opparbeidete uteområder.

Målpunkt: steder der det er naturlig å starte og avslutte bruken av ferdselsårer.

Turformidlere

TellTur: Trollfjell Friluftsråds appløsning for turregistrering som inkluderer turforslag og temakonkurranser. Regional rekkevidde. Valg av turforslag gjøres av friluftsrådet.

Geotur: En temakonkurranse i TellTur-løsningen som leder til geologiske- eller kulturhistoriske målpunkter.

Ut.no: Nasjonal app og webside som inneholder turforslag. Turforslagene på UT.no er laget av DNTs medlemsforeninger over hele landet, samt en rekke andre lag, organisasjoner, kommuner og bedrifter.

Visit Helgeland: Regionalt destinasjonsselskap og digital turistinformasjon for de 18 kommunene i Helgeland.

GeoBike: En publikasjon utgitt av Trollfjell Geopark. Den inneholder en rekke geologisk interessante turmål med informasjon om de og en sykkelrute som utgangspunkt.

30 turer i trollfjell: Publikasjon utgitt av Sør-Helgeland Regionråd i samarbeid med Trollfjell Geopark & Friluftsråd. For hver av de 6 involverte kommunene inneholder publikasjonen informasjon om 5 turer eller turområder.

Gradering:

Vandring

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	STI TYPE	STIGNINGSGRAD OG EKSPONERING
 ENKEL	<ul style="list-style-type: none"> • Nybegynnere • Krever ingen spesielle ferdigheter • Dersom tilrettelagt for rullestol/barnevogn, merkes dette med eget symbol	<ul style="list-style-type: none"> • < 300 m • < 5 km	<ul style="list-style-type: none"> • Asfalt, grus, skogsveier og gode stier • Stor grad av opparbeiding som gir god fremkommelighet • Hovedsak kortere turer • Underlag fast og jevnt uten store hindringer eller kryssing av bekk	<ul style="list-style-type: none"> • Moderate stigninger • Ingen bratte partier
 MIDDELS	<ul style="list-style-type: none"> • De med litt erfaring i terreng • Middels trente turgåere • De med grunnleggende ferdigheter	<ul style="list-style-type: none"> • < 600 m • < 10 km	<ul style="list-style-type: none"> • Kan ha noe mer krevende partier enn grønn tursti • Kan være steinete, men ingen ur • Kun enkle vad	<ul style="list-style-type: none"> • Moderate stigninger som kan inneholde enkelte bratte partier • Enkelte partier som kan oppfattes som luftige for folk med høydeproblemer
 KREVENDE	<ul style="list-style-type: none"> • Erfarne turgåere • De med god utholdenhet • Godt turutstyr og gode fjellsko • Kunnskap om kart og kompass	<ul style="list-style-type: none"> • < 1 000 • < 20 km	<ul style="list-style-type: none"> • Sti, åpent terreng, stein, ur og snaufjell • Bratte helninger og lengre strekninger med løs stein og myr kan forekomme • Vading kan forekomme	<ul style="list-style-type: none"> • Flere typer stigninger og utfordringer • Flere luftige og utsatte partier • Kan inneholde tekniske utfordringer med noe klyving og bruk/støtte av hendene
 EKSTRA KREVENDE	<ul style="list-style-type: none"> • Erfarne fjellfolk • De med god utholdenhet • Godt turutstyr og gode fjellsko • Kunnskap om kart og kompass	Ingen maks høyde eller lengde	<ul style="list-style-type: none"> • Lange turer på mer krevende stier enn «rød sti» • Krevende vading kan forekomme	<ul style="list-style-type: none"> • Toppturer med bratte og vanskelige partier med ujevnt underlag • Luftige partier og passasjer/partier med utsatt klyving • Smale egger, sva, ur etc.

Skigåing

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	LØPETYPE
■ ENKEL 	<ul style="list-style-type: none"> • Nybegynnere • Krever ingen spesielle ferdigheter 	< 100 m	<ul style="list-style-type: none"> • Korte løyper uten "plogbakker" eller "fiskebeinsbakker" • Dersom løypen er skuterpreparert bør den være tilnærmet helt flat • Må ligge i beskyttet terreng – ikke over tregrensen
■ MIDDELS 	<ul style="list-style-type: none"> • Middels godt trente skiløpere • Grunnleggende skiferdigheter 	< 300 m	<ul style="list-style-type: none"> • Mer krevende løyper i skogsterreng • Dersom løypen er skuterpreparert må traseen legges slik at alle nedoverbakker kan kjøres uten store krav til skiferdigheter • Kan gå over tregrensen, men ikke værutsatt over lengre strekk. I slike områder må løypen i så fall merkes ekstra godt
■ KREVENDE 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfarne og godt trente skiløpere • Krever godt utstyr etter forholdene og god utholdenhet • Kunnskap om kart og kompass 	< 600 m	<ul style="list-style-type: none"> • Løyper i høyfjellsterreng og lange, krevende løyper, gjerne upreparerte • Løypene kan ligge i fjellområder uten mobildekning
■ EKSTRA KREVENDE 	<ul style="list-style-type: none"> • Erfarne og godt trente skiløpere • Krever godt utstyr etter forholdene og god utholdenhet • Kunnskap om kart og kompass 	Ingen maks	<ul style="list-style-type: none"> • Lengre og mer krevende løyper enn rød, og med til dels bratte stigninger opp og ned • Løypene kan ligge i fjellområder uten mobildekning og er vanligvis upreparerte • Konkurranseløyper i henhold til FIS standard

Sykkel

Kategori: ENKEL

Passer for: Lett tur

Kan sykles på all slags type sykkel
Kan sykles med tilhenger
Bør kunne sykles av barn ned til 6-8 år (sammen med voksne)

Høydemeter:

Mindre enn 100 meter

Stigningsgrad:

Maks 5%

Løypetype:

Fast underlag, grusdekke og/eller asfalt

Kategori: MIDDELS

Passer for: Middels lett tur

Kan sykles på all slags type sykkel
Kan sykles med tilhenger
Bør kunne sykles av barn ned til 8-10 år (sammen med voksne)

Høydemeter:

Mindre enn 300 meter

Stigningsgrad:

Maks 8%

Løypetype:

Fast underlag, grusdekke og/eller asfalt
Kjerrevei
Kortere partier med trillesti kan forekomme

Kategori: MIDDELS KREVENDE

Passer for: Middels krevende tur

Kan sykles på all slags type sykkel (flere gir anbefales)
Kan sykles med tilhenger

Høydemeter:

Mindre enn 600 meter

Stigningsgrad:

Maks 12%

Løypetype:

Fast underlag, grusdekke og/eller asfalt
Kjerrevei
Partier med trillesti kan forekomme
Noe variasjon i underlag kan forekomme

Kategori: KREVENDE

Passer for: Krevende tur

Kan sykles på all slags type sykkel (flere gir anbefales)

Høydemeter:

Ingen maksgrense

Stigningsgrad:

Ingen maksgrense

Løypetype:

Fast underlag, grusdekke og/eller asfalt
Kjerrevei
Lengre partier med trillesti kan forekomme
Betydelig variasjon i underlag kan forekomme

Padleleder

Fargekode ¹	Anbefalt ferdighetsnivå ³	Farvann – beskrivelse
	Grunnleggende kunnskap i å kunne tolke vær, vind, strøm og annen båttrafikk. Ferdighetsnivå tilsvarende grunnkurs hav.	Indre skjærgård. Ingen åpne, eksponerte strekninger. Eks.: Maks 3 km åpent vann i en retning og kun små, ubetydelige åpninger ut mot åpent hav. Liten trafikk.
	Behersker elementær tolking av vær og vind, strømforhold og annen båttrafikk. Ferdighetsnivå tilsvarende teknikkurs og aktivitetslederkurs.	Farvann nær land med små øyer og skjær utenfor, indre fjordområder. Opptil 10 km åpent vann og eksponering mot storhavet på korte strekk, inntil 0,5 km. Annen trafikk må påregnes.
	Behersker gode ferdigheter i tolking av vær, vind, strøm – forhold og annen båttrafikk. Ferdighetsnivå tilsvarende Videregående kurs og veilederkurs.	Farvann nær land uten øyer og skjær utenfor, fjordmunninger og åpne fjordstrek. Det forekommer åpent farvann over 15 km i en eller flere retninger. Eksponering fra storhavet underveis. Annen trafikk må påregnes.
	Behersker meget gode ferdigheter i tolking av vær, vind, strømforhold og annen båttrafikk. Ferdighetsnivå tilsvarende videregående kurs og veilederkurs. Svært rutinert.	Storhavet. Rom sjø eller utsatte farvann langs land. Muligheter til landing svært begrenset. Annen trafikk må påregnes.

FARVANN					FORHOLD	
Startpunkt	Navigering	Dagsetappe – lengde	Avstand til nærmeste landing	Kryssing av åpent farvann – avstand	Strøm	Vind og bølgehøyde
Enkelt, naturlig eller tilrettelagt, skjermet	Enkel	Maks 10 km – 6 nm ⁴	Maks 0,5 km	Ingen kryssing av åpent farvann	Ryddige strømforhold. Normalt ikke over 3 knop ⁵	Flau til svak vind 0,3–3,3 m/s, sterkere vind i perioder 0,1–0,5 m
Naturlig eller tilrettelagt	Oversiktlig, enkelte krevende partier	Maks 20 km – 12 nm	Maks 1,0 km	Maks 1,5 km	Ryddige strømforhold. Normalt ikke over 5 knop	Lett til laber bris 3,4–7,9 m/s, sterkere vind i perioder 0,5–1,25 m
Ingen spesielle krav	Navigering kan være krevende	Ingen maks lengde	Maks 5 km	Maks 5 km	Uryddige strømforhold. Kortere parti kan ha strøm over 5 knop	Frisk bris 8,9–10,7 m/s, sterkere vind i perioder 1,25–2,5 m
Ingen spesielle krav	Navigering kan være svært krevende	Ingen maks lengde	Mulighet til landing svært begrenset	Lange kryssinger i rom sjø eller i utsatt farvann langs land	Partier med med sterk og uryddig strøm	Liten kuling 10,8–13,8 m/s, sterkere vind i perioder 2,5–4,0 m